

Den norske innsats i Metodistkirkens verdensmisjon

AV JUEL NORDBY

Det videre sammenheng

Det norske metodistiske engasjement i verdensmisjonen må alltid sees i sammenheng med metodistkirkens internasjonale karakter og struktur. Det har derfor aldri vært noe spesielt norsk metodistisk misjonsfelt, eller noen norsk pionermisjon.

Metodistkirken i Norge har i årenes løp sendt misjonærer til Kina, Hong Kong, Malaysia, India, Mozambique, Zimbabwe, Angola, Zaire, Liberia, Algerie, Tunisia og Argentina. I alle disse landene har vårt arbeide vært koordinert med virksomheten til The World Division of the Board of Global Ministries of the Methodist Church i USA og i europeisk sammenheng med The European Commission on Mission.

Alle misjonærer som ble sendt ut før 1964 ble sendt og understøttet gjennom The Board i New York. Etter den tid har vi måttet ta det fulle ansvar økonomisk og administrativt for de misjonærene vi har sendt fra Norge. Vi sender våre misjonærer etter invitasjon fra den nasjonale kirke, og misjonæren blir stilt til rådighet for biskopen. På denne måten stiller vi oss inn i den misjonsoppgave som den stedegne kirken har, stiller oss solidarisk med den, og gjør hva vi kan for å sette den i stand til å utføre sitt misjonsoppdrag.

Historie

Metodismen i Norge tok sin begynnelse i midten av forrige århundre. Organisatorisk var arbeidet en del av kirkens europeiske misjon. Kontakten ble opprettholdt gjennom misjonsrådet i New York, og arbeidet ledet av en amerikansk biskop. Helt fra begynnelsen følte norske metodister seg som en del av et verdensomspennende fellesskap, og besøk av metodister fra andre deler av verden falt naturlig. Samtidig kunne norske metodister komme hjem etter besøk utenlands med inntrykk som brakte med seg en kristen omsorg for verden, også utenfor landets grenser.

Den direkte impuls til den ytre misjon kom gjennom biskop Hartzells besøk til årskonferansen i Larvik i 1907. Som leder av arbeidet i Afrika vekket han til ansvar, og lanserte begrepet om et «fyrtårn» på det mørke fastland. Dette ble da den samlende oppgaven for norske metodister som sendte midler til arbeidet i Sør Rhodesia. I årene som fulgte vokste interessen og misjonen ble gjenstand for spesielle innsamlinger og forbønn, og informasjon ble spredt.

Gjennombruddet kom i 1919 da Vestre distrikt av Ungdomsforbundet vedtok å sende og underholde en misjonær i Kina. Den første ble Betaniensøster Serene Løland som i en årrekke arbeidet i Kutien i Kina.

I 1931 ble så Kvinnes Ytre Misjonsselskap stiftet i Oslo. Det ble senere en del av Metodistkirkens Kvinneforbund. K.Y.M.'s første misjonær var Agnes Nilsen som i 1932 reiste til India. I løpet av de første tyve årene fram til den annen verdenskrig sendte metodistkirken ut ni misjonærer, som var stasjonert i India, Sør Rhodesia og Algerie.

Krigsårene ble vanskelige for misjonærene, og kontakten med Norge var brutt, men takket være kirkens internasjonale struktur, kunne de fortsette sitt arbeide.

Krigstiden ble merkelig nok også en misjonsvekkelsens tid her hjemme. Interessen og ytelsene økte og kandidater meldte seg til tjeneste. Dette betød at da krigen var slutt kom utsendelsene på løpende bånd, og i de følgende ti år reiste ikke mindre enn 27 misjonærer ut.

I tillegg til India, Algerie og Sør Rhodesia kom Malaysia, Angola, Kongo (Zaire), Liberia og Tunisia på de norske metodisters misjonskart. I de siste tyve årene har metodistkirken sent omkring femti misjonærer. Dette vil si at i løpet av de seksti årene metodistkirken i Norge har drevet ytre misjon har mer enn nitti misjonærer vært engasjert i Asia, Afrika og Latin-Amerika.

Det siste interesseområdet er Argentina der kontakten ble knyttet i 1978 da tre misjonærer reiste ut for å hjelpe til i det sosial-evangeliske arbeidet.

Omkring 1960 begynte forandringen å gjøre seg gjeldende når det gjelder misjonærenes utdanning og tjenestens lengde. De tidligere misjonærene reiste ut på «livstid». De fleste hadde en tjeneste på 15-30 år bak seg før de kom hjem. De mannlige misjonærene var gjerne presteutdannet og kvinnene var sykepleiere og lærere.

Etter 1960 har de fleste vært «kort-tids»-misjonærer. De reiser ut

for en bestemt periode og til en bestemt oppgave. Dette har vært særlig markert etter 1970 da samarbeidet med NORAD begynte.

Situasjonen i samarbeidskirkene

India

Den Forenede Metodistkirkes misjonsarbeide i India begynte i 1856 da Dr. William Butler og hans kone kom til Barreilly i Nord-India. Senere kom andre misjonærer til forskjellige deler av landet. Arbeidet er i dag organisert som en sentralkonferanse med fire bispedømmer: Delhi, Bombay, Hydrabad og Lucknow. Generalkonferansen 1980 har gitt tillatelse til at kirken i India organiserer seg som en autonom kirke. Metodistkirken i India har elleve årskonferanser, åtte høyskoler, fire teologiske skoler, tyve sykehus og helse-sentra, flere hundre skoler, fire yrkesskoler og også andre institusjoner. Kirken har mer enn 800 000 medlemmer, og med menighetsbarn regner en med ca. 1,5 millioner metodister. De norske misjonærene arbeider i Nord-India. Agnes Nilsen Howard, som reiste ut i 1932, er knyttet til et stort hospitals- og utdanningssenter som sykehusprest. Borghild Sørensen og Reidun Refsdal arbeider i Mursan hvor de er ansvarlige for distrikthelsearbeidet omkring Mursan helsesenter. Dette arbeidet har NORAD-støtte.

Angola

Metodistkirken i Angola er en del av Afrika Sentralkonferanse. Arbeidet begynte i mars 1885 med Biskop William Taylors ankomst til Luanda med en misjonærgruppe på 45 personer inkludert barn. Arbeidet var oprinnelig planlagt som en selvunderholdene misjon. Begynnelsen ble imidlertid meget kostbar. I løpet av de første elleve årene døde elleve misjonærer og bortimot femti dro hjem igjen med nedbrutt helse. Da biskop Joseph Hartzel tok over i 1897 ble arbeidet overført til Misjonsrådet i New York. Arbeidet gikk langsomt til å begynne med. Først i 1911 ble den første angolanske presten ordinert. Senere ble mer ressurser satt inn, og etter den andre verdenskrigen skjøt arbeidet fart. Etter 1958 var alle preste- og tilsynsmannsstillingerne på afrikanske hender. Den siste misjonærbiskop var nordmannen Harry P. Andreassen. I dag er biskop Emilio de Carvalho kirkens leder, og han er den første angolaner som er valgt til dette embete. Kirken har seks distrikter med mer enn femti kretser, 110 prester og med et medlemskap på over 100.000. Lenge var misjons-

stasjonene sentrene for arbeidet, men i dag har arbeidet blitt flyttet fra stasjonene til de lokale menighetene. Fra begynnelsen av århundret var det en menighet i hovedstaden Luanda. Etter hvert ble det organisert «klasser» (mindre grupper med hvert sitt kapell) av metodister som kom inn til storbyen fra de ulike landsbyer og stammer.

I 1952 ble menigheten delt i to og i 1961 ble en tredje menighet lagt til. Under frigjøringskrigen, 1961-74, fortsatte denne delingen, og det var ikke mindre enn tolv menigheter da uavhengigheten kom.

Etter frigjøringen har denne ekspansjonen fortsatt, ikke bare i byene, men også utover landet. Kirkens administrasjon befinner seg i Luanda, og Quessua, ca. 400 km inne i landet, er kirkens utdannings-, helse- og jordbruks-senter. Under frigjøringskrigen ble mange av metodistkirkens prester fengslet og drept. Flere av misjonærene ble også arrestert av de koloniale myndighetene, og etter hvert måtte de forlate landet.

Etter uavhengigheten har kirken i Angola bedt metodistkirken i Norge om hjelp, og det er i dag en lege, to sykepleiere og en lærer i arbeide i Quessua. Helsearbeidet her som er NORAD-støttet, omfatter både hospitalsvirksomhet og distriktshelsetjeneste.

Liberia

Det nåværende Liberia ble grunnlagt i 1822 av frigitte slaver fra Amerika. Blant de første innvandrerne var det metodister, og en menighet ble organisert ombord i båten som brakte dem til Liberia. Den første misjonær som ble sendt fra Amerika var Melville Cox, i 1833. Han levde bare fem måneder på sitt nye felt.

Metodistkirken har hele tiden vært innflytelsesrik i blant den americo-liberianske delen av befolkningen som tok makten i landet. Senere har kirken spredt seg til den «innfødte» del av befolkningen, særlig gjennom evangeliseringsarbeidet som ble utført av misjonærene som etter hvert kom fra Amerika og Europa.

Metodistkirken i Liberia er i dag organisert som en Sentralkonferanse og en Årskonferanse med femten distrikter. Medlemstallet ligger på ca. 21.000. Dette tallet har fordoblet seg i løpet av de siste ti årene.

Av institusjoner kan nevnes ni barneskoler, to ungdomsskoler og to videregående skoler og en teologisk skole i Gbarnga. Den teologiske skolen er felles for metodistkirken og den lutherske kirken. I Ganta finnes et sykehus, spedalskekoloni, sykepleierskole, en vide-

regående skole og en yrkesskole. Ved alle disse institusjonene har det vært eller er det norske misjonærer.

I Gbason Town i den østre delen av landet finnes en del store norske jordbruks- og helseprosjekter. Det ble planlagt i samarbeide med Kirkens Nødhjelp og støttet av NORAD. Etter planen skal dette prosjektet være fullført i 1981, og oppbygningen har fulgt planen, bortsett fra at den liberianske kirken ikke har vært i stand til å finne det tekniske personale som skulle ta over arbeidet.

Liberia ha alltid vært betraktet som Afrikas rolige hjørne, men i løpet av et års tide har landet hatt et kuppforsøk og et gjennomført kupp. I april i år ble presidenten og flere politiske ledere drept. Visepresidenten, som også var metodistkirkens biskop, var ute av landet. Denne situasjonen har medført uro og usikkerhet ikke bare i landet, men også innen kirken, og gjort mange av misjonærene engstelige, både når det gjelder deres personlige sikkerhet og arbeidets framtid. Alle de norske misjonærene ble på sine poster, selv om kontakten med Norge var brutt og ingen midler til lønninger og virksomhet kom igjennom.

Argentina

Metodistkirkens arbeid i Argentina begynte i 1836 da John Dempster av Generalkonferansen i Amerika ble sent til Buenos Aires. Til å begynne med var det forbudt for protestanter å forkynne på spansk og man arbeidet da blant de engelsktalende innflytterne. Den første offentlige protestantiske preken på spansk ble holdt i 1867, og fra da av spredte arbeidet seg utover landet. Metodistkirkens misjonsarbeide med sete i Buenos Aires omfattet i begynnelsen hele Sør-Amerika. I 1901 ble konferansen i Chile og Peru organisert. Arbeidet i Brasil ble skilt ut og i 1954 ble arbeidet i Uruguay organisert i en egen konferanse.

I 1969 ba kirken om autonomi og tok navnet Iglesia Metodista Argentina. Biskop Federico Págora er for tiden kirkens leder. Metodistkirken i Argentina har utviklet seg til å bli en typisk middelklassekirke, men i de senere år har kirkens ledere kjent ansvaret for indianerne og de fattige i landet, og flere prosjekter er påbegynt for å møte denne nøden.

Det er særlig i dette arbeidet at kirken har bedt om hjelp fra kirken i andre deler av verden. For øyeblikket har metodistkirken i Norge en sosialarbeider i La Plata.

På grunn av situasjonen i Argentina er det et nært samarbeide mellom de forskjellige protestantiske kirkene og den romersk-katolske kirken. I Buenos Aires finnes et felles protestantisk teologisk fakultet.

Zimbabwe, Zaire og Nord-Afrika

For tiden er det ingen norske metodistmisjonærer i disse landene, men støtte sendes til arbeidet og kontakten holdes ved like.

STATUTTER FOR METODISTKIRKENS MISJONSSTYRE (1965)

I — Organisasjon

1. Metodistkirkens Misjonsstyre skal bestå av 6 — seks — medlemmer (likt antall kvinner og menn) samt kirkens tilsynsmenn og misjonssekretær og misjonskasserer i stillings medfør, de 2 sistnevnte dog uten stemmerett.
2. Misjonsstyret velges av årskonferansen for 3 — tre — år av gangen. Gjenvalg kan finne sted. Årskonferansens forslagskomité skal foreta nominasjonen således:
2 medlemmer — 1 pastor og 1 legmann — nomineres direkte av komitéen.
2 medlemmer nomineres etter innstilling fra Metodistkirkens Kvinneselskap.
2 medlemmer nomineres etter innstilling fra Metodistkirkens Ungdomsforbund.
Det velges 3 varamenn, 1 fra hver gruppe.
3. Misjonsstyrets formann velges av årskonferansen. For øvrig konstituerer styret seg selv. Misjonsstyret velger innen sin midte et arbeidsutvalg.
4. Misjonsstyrets sekretær skal være Metodistkirkens representant i Norsk Misjonsråd.
5. Misjonssekretær og misjonskasserer velges — etter forslag fra Misjonsstyret — av årskonferansen og utnevnes av biskopen. Misjonsstyret fastsetter insruks for begge stillinger.

II — Oppgaver

Misjonsstyret skal som årskonferansens organ administrere all virksomhet vedrørende kirkens ytre misjon slik som forutsatt i kirkeordningen. Styrets praktiske oppgave skal bl.a. være:

1. Fremme interessen for kirkens arbeid på misjonsfeltene.
2. Legge planer for misjonsvirksomhetens økonomi.
3. Godkjenne misjonærkandidater og misjonærer og i samråd med biskopen bestemme deres misjonsfelt.
4. Fastsette regler for kandidatenes og misjonærenes underhold, utdanning, reiser til og fra feltet, samt fastsette andre nødvendige regler for ordning av forholdet mellom misjonsselskapet og kandidatene/misjonærene.
5. Avgi rapport til årskonferansen samt legge fram misjonsregnskapene i revidert stand.
6. Arrangere misjonsmøte under årskonferansen.
7. Utarbeide arbeidsplan for menighetenes misjonskomitéer.

III — Økonomi

1. Misjonsvirksomhetens midler skaffes til veie ved: En fast misjonsøndag i året i alle menigheter. Innsamling gjennom menighetene, ungdomsforeningene, søndagsskolene, juniorlagene, speidertroppene. Innsamling gjennom Metodistkirkens Kvinneselskap.
Spesielle gaver, testamenter etc.
Misjonsmøte under årskonferansen, landsmøter, leirer og stevner.
2. Alle innsamlede misjonsmidler forvaltes av Misjonsstyret. MK kan for sitt vedkommende knytte bestemte betingelser til bruken av de midler selskapet stiller til disposisjon for den ytre misjon.
3. Alle midler til godkjente misjonsformål skal formidles gjennom den av årskonferansen valgte misjonskasserer.
4. Det skal føres separate regnskaper for MK og kirken for øvrig, samt et hovedregnskap for hele kirkens misjon.
5. Regnskapene skal følge kalenderåret.
6. Revisor — statsautorisert — ansettes. Ansettelsen må godkjennes av Årskonferansen.

Litteratur: Norsk Misjonsleksikon, b. 2.

Bakgrunnsinformasjon om Metodistkirkens misjon.

1. Årlig rapport fra Misjonsstyret i *Årboken*, Metodistkirkens Årskonferanse i Norge, Norsk Forlagsselskap, Oslo.

2. Methodistkirkens Missionselskaps Hundreaarsjubilæum,
Norsk Forlagsselskap, Kristiania, 1919.
3. Metodistkirken i Norge 100 år, 1856—1956,
Red. Eilert Bernhardt og Aage Hardy,
Norsk Forlagsselskap, Oslo, 1956.
4. Vår Misjon, (Norsk tittel)
Den nordiska metodismen och världsmissionen,
Bidrag av 18 medarbetare, red. Helge Alm,
Norsk Forlagsselskap, Oslo 1956.
5. Norsk Håndbok for Misjon,
Red. Olav Guttorm Myklebust,
Egede Institutet, Oslo 1949
6. History of Methodist Missions,
by Wade Crawford Barclay,
The Board of Missions and Church Extension of The Methodist
Church, New York, N. Y., 1949,
i fire deler, seksvol. påbegynt av Crawford Barclay som fullførte
tre bind. Et fjerde bind er utkommet ved Coplestone.
Det mangler fremdeles to bind.